

УДК 786.421

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/39-1-15>**Світлана ВИШНЕВСЬКА,**

orcid.org/0000-0001-5386-2307

кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри виконавського мистецтва
Навчально-наукового інституту мистецтв
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
(Івано-Франківськ, Україна) vyshnevskas_s@ukr.net**РОДИННЕ КОЛО ФУНДАТОРА ТРАДИЦІЙ ФОРТЕПІАННОЇ ШКОЛИ
ПРИКАРПАТТЯ ЮРІЯ НОВОДВОРСЬКОГО**

Розвиток західноукраїнської музичної культури у всі часи відбувався у непростих умовах, тому проблематика інформаційного дослідження та збереження для наступних поколінь матеріалів, сімейних архівів, спогадів про митців, які присвятили себе розвитку мистецтва рідного краю, є актуальною, а пошукові доробки науковців викликають схвалення.

Ця розвідка присвячена Юрію Івановичу Новодворському – непересічній особистості, талановитому митцю, піаністу, видатному педагогу, розробнику методичних положень для опанування різних професійно-виконавських навиків юних піаністів, основоположнику фортепіанної школи Прикарпаття.

Людина, що сповнена прагненням творити, патріотизмом, доброчинністю, – ось суть галицького інтелігента. Яскравим прикладом слугує родина Новодворських, в якій сімейні традиції, родинне оточення та друзі сім'ї стали невичерпним джерелом творчих, виконавських, педагогічних ідей митця.

Важкі часи Другої світової війни, страшенні повосенні лихоліття не вплинули на прагнення юного піаніста постійно вдосконалювати свою майстерність. Тож, незважаючи на цікавість до стоматології та ветеринарії, які теж розглядалися родиною як майбутня спеціальність, він бачив себе у мріях на сцені.

Юрій Новодворський – один з небагатьох музичних світочів Прикарпаття, який зумів поєднати у своїй діяльності кращі традиції західної та східної фортепіанних шкіл. У результаті багаторічної педагогічної діяльності митця було сформовано низку методичних принципів, які лягли в основу галицької фортепіанної школи та залишаються актуальними для наступних поколінь піаністів. Фортепіанна школа Юрія Новодворського – це тяглість найкращих виконавських традицій, чіткі методично-педагогічні принципи і плеяда яскравих вихованців.

Ключові слова: митець, фортепіанна школа, методика виконання, виконавські традиції, педагог.

Svitlana VYSHNEVSKA,

orcid.org/0000-0001-5386-2307

Candidate of Art History, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Performing Arts
Educational-Scientific Institute of Arts
of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) vyshnevskas_s@ukr.net**DOMESTIC CIRCLE OF TRADITIONS OF PIANO SCHOOL FOUNDER
OF PRECARPATHIAN YURIY NOVODVORSKIY**

The development of musical culture of Western Ukraine at all times took place in not simple terms, that is why the range of problems of informative research and maintenance for the next generations of materials, domestic archives, remembrances about artists that devoted to development of art of native edge is actual, and the search revisions of scientists cause approval.

This research is devoted to Yuriy Ivanovych Novodvorskiy – an extraordinary personality, a talented artist, pianist, teacher and founder of the piano school of Precarpathian.

Personality, that is full of aspiration to create, patriotism, charity, is the essence of the Galychyna intellectual. As the first example serves the family of Novodvorskiy, in which family traditions, family surroundings and friends have become an inexhaustible source of creative, performing, and pedagogical ideas of the artist.

Heavy and frightful times of the Second World War, difficult post-war times did not snuff out aspiration constantly to perfect the carrying out mastery of a young by then, pianist, in fact without regard to an infatuation for stomatology and veterinary science, in dreams seeing himself on the stage.

Yuriy Novodvorskiy is one of not many musical artists of Precarpathian that managed to combine the best traditions of western and eastern piano schools. The piano school of Yuriy Novodvorskiy is tending to the best playing traditions, clear methodically-pedagogical principles and pleiad of bright students. Exactly in his students that with honour on the large world stages present the Ukrainian piano art to the world, and in those, who choose pedagogical activity for many years alongside with a tutor taught the new generations of talents Yuriy Novodvorskiy ladles willingness, optimism and simply human happiness.

Key words: artist, piano school, methodology of implementation, carrying out traditions, teacher.

Постановка проблеми. Музична культура України в новому столітті повсякчас шукає нових форм, але основою для них залишаються всі ті набутки, інформаційні архіви та наукові пошукування, які довгий час наповнювали культурний простір країни.

Аналіз досліджень. Прикладом досліджень цього напрямку є роботи Л. Кияновської (Кияновська, 2000), Н. Кашкадамової (Кашкадамова, 2003), Р. Затварської (Затварська, 2013), Т. Старух (Старух, 2000), Г. Блажкевич (Блажкевич, 2002), Л. Садової (Садова, 2009) та ін. Проте дослідження саме витоків, архівних матеріалів, спогадів членів родин та соратників дозволяють заповнити невідомі білі плями в історії культури краю.

Мета статті – дослідити творчий шлях одного з основоположників фортепіанної школи Прикарпаття та вплив родини на формування головних рис особистості митця.

Виклад основного матеріалу. Родина Новодворських вміщує родові гілки Мартовичів, Новаків, Комановських, Слюсарчуків, Вакалюків, Чорних... Проте всі вони об'єднані загальним поняттям української (галицької) інтелігенції – духовно багатих, високоосвічених особистостей.

По батьковій лінії дідусь та бабуся Ю. Новодворського були вчителями. Осип Новодворський народився в с. Красноставці Снятинського повіту. Його прагнення підняти престиж освіти, постійні заохочення сільських дітей до навчання мали свої наслідки. У 1901 році він був призначений директором школи села Воскресінці, де завдяки його переконанням була збудована нова школа, випускники якої вступали до гімназії і здобували освіту.

Його дружина – Вікторія (рідна сестра письменника і громадського діяча Леся Мартовича) завжди підтримувала просвітницькі ідеї чоловіка. Сім'я виховувала шестеро дітей і всі здобули освіту. Найстарший син Іван вибрав шлях адвокатури, а п'ятеро молодших сестер – Софія, Олена, Стефа, Ольга та Антоніна – вибрали батьківську дорогу вчителювання.

Іван Осипович Новодворський (батько Ю. Новодворського) народився 8 січня 1890 року в с. Красноставці Снятинського повіту.

«Навчався у Коломийській гімназії та Львівському університеті. Під час навчання у Львові (1909–1914) Лесь Мартович познайомив його з такими відомими на той час діячами радикальної партії, як М. Павлик, К. Трильовський, С. Данилович, а також влаштував експедитором у редакції «Громадського голосу».

З початку Першої світової війни і до 1920 р. брав участь у військових діях, спочатку у складі УСС, а згодом як боєць УГА.

Протягом 1921–1924 рр. проходив адвокатську практику в конторі Л. Бачинського у Станіславові, Коломийському повітовому та оружному судах. У 1924 р. відкрив власну адвокатську контору в Коломиї.

Наприкінці 20-х рр. став членом УСРП, а в 1930 р. був вибраний головою повітового союзу молодіжного радикального товариства «Камењари». Брав активну участь у діяльності «Прогресу» та «Рідної школи» (Андрухів, 1996: 51).

По материнській лінії дідусь Микола Новак походив з чеської родини, якій випало опинитися у Галичині завдяки тому, що Австрія, розпочавши будувати колію, запрошувала на роботу працівників з Чехії. Залишившись працювати на залізниці, Микола Новак обслуговував різні напрями руху, а у час Української Народної Республіки обіймав посаду начальника вокзалу у Проскурові.

1904 року в Галичі у сім'ї Миколи та Софії Новаків народилася донька Оленка (мати Ю. Новодворського) і родина переїхала у П'ядики.

Під час Першої світової війни 1916 року, коли російські війська розпочали наступ, а австрійські, відповідно, готувалися до посиленої оборони, трапилася подія, яка, можливо, зіграла ключову роль у формуванні майбутнього маестро. Фронт поступово наближався до Коломиї і П'ядик, тож жителі готувалися до евакуації на захід. На одній із залізничних колій стояв потяг, в якому привезли військову амуніцію для вояків, а поряд – ешелон для евакуації цивільного населення. Новаки, Софія та Оленка, теж готові були від'їжджати, а їхні речі (меблі та все необхідне) погрузили до ешелону. Однак трапилася несподіванка. Зі Станіслава над'їхав паротяг, що мав якесь своє призначення, але машиніст у дорозі заснув і некеровану машину потрібно було якось зупинити. Задля збереження військового майна прийняли рішення пустити його на колію, призначену для евакуації. Після зіткнення майно багатьох людей було пошкоджене, але австрійська влада за матеріальні збитки надала відшкодування постраждалим. Завдяки саме цій грошовій компенсації Новаки купили фортепіано. На період війни Софія та Оленка були евакуйовані до Польщі у містечко Ляховіце.

Коли донька підросла, батьки віддали її на виховання до Іванни Біберович у Коломиї, де вона відвідувала вчительський семінар та заняття у приватній музичній школі по фортепіано у п. Лементовської. Іванна Біберович мала великий вплив на дівчинку, і цей щирий сентимент любові та поваги був взаємним. Наставниця привчала Олену любити і розуміти театральне мистецтво, літературу, народну творчість і це переросло в захоплення вишивкою, колекціонуванням гуцуль-

ських виробів, кераміки та нумізматики. Дотепер у родині збереглися цінні зразки її уподобань – дорогі чаші й тарілки майстрів різьби по дереву Шкрібляка та Корпанюка, унікальні писанки.

У 1927 році в Коломиї Іван Новодворський одружився з Оленою Новак, а 3 квітня 1928 року у них народився син Юрій. У домі завжди панували злагода та доброзичливість, пріоритетними вважалися моральні якості, культура, патріотизм – незмінні ознаки справжньої української інтелігентності. Сім'я завжди старалася відвідувати всілякі українські святкування, маскаради, Маланки, вечори, що проводилися в Касі Ощадності. На цих святкуваннях Новодворські були не лише глядачами, а й активними учасниками дійств. На новорічних маскарадах для дорослих Олена (власноруч шиючи костюми) перевтілювалася в образи Пікової дами, Циганки і навіть, натхненна дитячою оперою-казкою М. Лисенка «Коза-дереза», у Рака. А на дитячій забаві Юрко був Амурчиком, а його товариш Микола Ставничий – Бузьком. Кумедно, що одного разу на конкурсі маскарадних костюмів (ошатності та майстерності яких іноді могли позаздрити і театральні костюмери) перше місце дали за Мішок (звичайний з мішківини господарський мішок), образ якого найбільше розсмішив публіку.

Олена була всебічно обдарованою і талановитою жінкою, особливо любила музикувати. Частим гостем у домі був скрипаль Вільгельм Баран, разом з яким господиня презентувала домашнім популярну музику. Олена виконувала класичні твори в полегшеному перекладі і в такий спосіб маленький Юрко пізнавав кращі взірці європейської класики, твори українських та російських композиторів, знайомився з музичним мистецтвом загалом.

У 1934 році Юрій став учнем «Рідної школи». Школярами були і селянські діти з округних сіл, і діти деяких місцевих інтелігентів (Р. Гурук, Я. Баб'юк, син та донька лікаря Ганьківського Оксана й Аскольд). Одночасно Юрко навчався і в музичній школі, що була філією Музичного інституту ім. М. Лисенка по класу фортепіано у Галини Лагодинської (випускниці Віденської консерваторії).

Серед великої когорти учнів-піаністів Г. Лагодинської в Коломийській філії Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка можна виділити таких як: Маруся Витвицька-Сливинська (у США), Люба Косак-Баб'юк (багаторічний викладач Львівської консерваторії ім. М. Лисенка), Надія Недільська (викладач Музичного інституту у Філадельфії), Леся Шипайло (у США), Юрій Новодворський (довголітній завідувач фортепіанного відділу Івано-Франківського музичного училища

ім. Д. Січинського), Любомир Ковалів (піаніст з «Божої ласки», загинув у роки війни), Ярослав Турянський (у США) та багато-багато інших.

Слід відзначити, що становлення фортепіанної освіти Коломиї тісно пов'язане із заснуванням філії Вищого музичного інституту ім. М. Лисенка в Коломиї у 1927 році. 6 лютого цього ж року відбулися перші загальні збори, на яких було вибрано директором філії Романа Рубінгера. До складу керівництва також увійшли Ірина Місюкова та Юрій Крих. Щороку до Коломиї зі Львова приїздив композитор, музичний діяч, критик, талановитий педагог Станіслав Людкевич і в Народному домі приймав іспити у юних музикантів. Юрій Іванович згадує, як цікаво проходили ці здачі. У п. Людкевича був дзвінок, який маестро натискав, коли не хотів або вже не міг слухати виступ, і робив перерву. То ж звук дзвоника іноді був найгіршим покаранням для юних музикантів.

Систематично проводилися в приміщенні Народного Дому «пописи елевів» (відкриті концертні звіти учнів) з публікою та симпатиками юних музикантів. Одним з прихильників гри юного Юрка був друг сім'ї адвокат Антон Кузьмич, який незмінно відвідував усі виступи. Перший виступ семирічного Юрія відбувся 14 червня 1935 року, на концерті у виконанні юного піаніста прозвучали твори О. Гречанінова «Казочка» та «Жовнірі машерують». Окрилений першим успіхом Юрій Новодворський із завзяттям грав на всіх наступних пописах і його майстерність отримувала високу оцінку у поціновувачів фортепіанного мистецтва та музичних критиків Коломиї. Прикладом може слугувати замітка у газеті «Коломийська хроніка» 1937 року про «Попис елевів Муз. Інституту», яка повідомляла: «Дня 3-го квітня 1937 р. відбувся в салі «Народного Дому» попис Елевів Муз. Інст. ім. М. Лисенка в Коломиї. Програма була дуже багата. Виконано 16-ять точок. Всі учні Інституту від наймолодших до найстарших виконали разом на початку Moffat-Intermezzo. Вже тепер добрий учень, 9-літній Ю. Новодворський, наймолодший елев інституту, відіграв на фортепіані Чайковського: “Die kranke Puppe” і “Das Begräbnis der Puppe” та супровід дуету : kroon : “Schlummerlied” що його дуже гарно на скрипцях виконали М. Райс і Бавмгартен» (мова оригіналу) (Особистий архів Ю. І. Новодворського).

23 вересня 1939 року органи НКВС прийшли до Новодворських у дім і заарештували Миколу Новака та Івана Новодворського як «неблагонадійного і небезпечного», імовірно за те, що підтримував патріотичну молодь та керував молодіжною організацією «Каменярі», виступав з палкою промовою на похороні Василя Стефаника

в Русові. Після арешту Микола Новак пропав безвісти, а Івана Новодворського засудили до шести років каторги. Він відбував заслання в Комі АРСР у таборі Ухти, де 12 квітня 1942 року помер. Родина неодноразово подавала запити до органів влади, проте жодної відповіді не отримала.

Одинадцятилітній Юрко залишився з матір'ю і бабусею Софією, а після суду над батьком їм загрожувало виселення до Сибіру як «неблагонадійним». Облави на людей, вночі і без попередження, вже не дивували і не лякали. Але один із членів НКВС, що був сусідом сім'ї Новодворських, Данильченко, пообіцяв попередити їх про прихід агентів, щоб мали змогу втекти з помешкання і заховатися. Так вони й робили, переховуючись та ночуючи у друзів (найчастіше у маминої подруги по навчанню в українській семінарії Андзі Дешер).

Страхоття радянської окупації змінила німецька. «Коли вибухнула війна 1941 року все повернулося догори ногами. Це були тяжкі і неприємні часи. Тоді були дуже складні побутові і психологічні умови. Ми бачили облави в місті, арешти, знущання над українцями» (Грбар, 2008). За те, що була єврейкою Андзя Дешер була розстріляна німцями. У пошуках притулку Новодворські ходили від хати до хати, проте багато хто боявся переслідувань за допомогу. Вони переселилися жити в єврейський район по вул. Легіонів 19 (нині Жовтнева), де німці зробили гетто.

Вчителька музичної школи Галина Лагодинська з приходом німців виїхала за кордон, і навчання довелося тимчасово припинити, адже не було сталого місця проживання. Але доля всміхнулася талановитому хлопчині, і незабаром з ним почала займатись Євстахія Ласійчук – чудовий педагог, яка закінчила Вищий музичний інститут ім. М. Лисенка у Львові. Ретельні заняття дозволили надолужити пропущене.

1945 року, по закінченні війни, Юрій Новодворський, учень дев'ятого класу, був арештований і під конвоєм КДБ доправлений на допит та ув'язнений на десять діб у сирому холодному підвалі. Вдома у Новодворських зробили обшук, де серед різної літератури знайшли IV Маніфест Центральної Ради, у якому йшлося про проголошення незалежності України. Такого обвинувачення вистачило б для знищення всієї родини, але слідчий порадив все спалити, заховати сліди, щоб не відкривати нову справу, за що вдячна мама Юрка віддала йому фотоапарат і ковдру.

У 1946 році випускник одразу двох шкіл, середньої та музичної, Юрій Новодворський опинився перед вибором майбутньої професії. Серед цікавих юнаку фахів були ветеринарія та стоматологія, проте Євстахія Ласійчук разом з матір'ю Юрія

наполягали на вступі до консерваторії у Львові. У червні вони приїхали до професора Василя Барвінського, який на той час очолював Львівську державну консерваторію, і він порекомендував звернутися до професора Галини Левицької (вдови Антона Крушельницького). Після консультації Г. Левицька порадила вступати на І-Д (додатковий) курс, щоб підготувати відповідну для вступу програму та виправити прогалини з теоретичних дисциплін.

Титанічна праця юнака принесла свої результати. У 1947 році Юрій Новодворський був зарахований студентом фортепіанного відділу консерваторії у клас Галини Левицької. Окрім Ю. Новодворського, у класі навчалися Оксана Кузьмович та Жанна Павлова (майбутня дружина професора-піаніста Валерія Самохвалова). А коли у 1948 році безпідставно заарештували Василя Барвінського, звинувачуючи його у співпраці з німцями, і розформували його клас, до групи студентів долучився кращий студент консерваторії Олег Криштальський. Творча співпраця переросла у багаторічну дружбу, а почуття здорової конкуренції спонукало до постійного вдосконалення майстерності.

На жаль, після закінчення другого курсу, на літніх канікулах Юрій отримав звістку про те, що його педагог, Галина Левицька, раптово померла. Це була страшна втрата для студентства та громадськості.

На III курсі викладачем Ю. Новодворського по спеціальності був Костянтин Сергійович Донченко, але з приїздом до Львівської консерваторії професора Олександра Ейдельмана його перевели до нього. О. Ейдельман завідував кафедрою спеціального фортепіано, а Ю. Новодворський був його першим випускником у консерваторії.

Близьке закінчивши навчання в консерваторії, Юрій Новодворський згідно з розподілом на роботу за направленням поїхав у Станіслав. Тут звернувся у обласне управління культури з проханням дозволити займатись педагогічною роботою, але йому запропонували місце концертмейстера у філармонії, де одразу включили в концертну бригаду до вокалістів Марії Парфьонові (лірико-колоратурне сопрано) та Копільчука (тенор). Графік роботи був напруженим і насиченим, бригада постійно виступала з концертами-лекціями. Юрій Іванович виступав як концертмейстер і як соліст-інструменталіст (особливо популярною на святкуваннях ленінських днів була «Апассіоната» Л. Бетховена). Проте поступово у концерти почали впроваджувати мелодекламацію (літературне читання під супровід музики), що певним чином нівелювало яскраве фортепіанне

виконавство. Ю. Новодворський вважав це профанацією мистецтва і прагнув займатися омріяною педагогічною діяльністю. Паралельно з філармонією були сумісницькі години у музичній школі. Порівняно з авральними, часто непередбачуваними ситуаціями філармонійних виступів тут панував спокій методичної, поступової, розміреної роботи. Серед кращих учнів того часу слід відзначити Марту Скоробагату, Едуарда Зона, Христину Прунько та Богдана Тихонюка. Спостерігаючи за успіхами учнів Ю. Новодворського, Іван Данилович Атаман, що працював завучем у культосвітньому училищі, запропонував влаштуватися до них на роботу. Так, не полишаючи музичної школи, з 1954 року Юрій Іванович розпочав викладацьку роботу в училищі, довгий шлях тривалістю в чотири десятиліття. Першим його вступником до консерваторії (на фортеп'яний відділ) серед студентів училища став Іван Прокоп, котрий навчався на хоровому відділі по диригуванню у А. Р. Ставничого, а по загальному фортеп'яно у Ю. Новодворського.

У 1959 році обласне управління культури прийняло рішення перекваліфікувати культосвітнє училище на професійне музичне. Юрій Іванович, окрім годин загального фортеп'яно, почав на новоствореному фортеп'яному відділі викладати спеціалізовані інструменти разом з педагогами Галиною Михайлівною Диченко та Іриною Денисівною Гриневич. Серед студентів першого набору фортеп'яного відділу був і випускник Ю. Новодворського з музичної школи – Богдан Тихонюк, талановитий обдарований музикант, який після закінчення музичного училища став студентом Львівської державної консерваторії (клас О. Криштальського), згодом вступив до аспірантури у Москві, отримав звання доцента, займався педагогічною та виконавською діяльністю.

Ще будучи студентом консерваторії, Юрій Новодворський серйозно вивчав методику викладання гри на фортеп'яно завдяки талановитому педагогу Дарії Миколаївні Герасимович, котра, помітивши його зацікавлення предметом, всіляко підтримувала. Вона допомагала методичною літературою, сприяла поїздці у Київ на семінар методистів, зрештою, була однією з небагатьох викладачів, які читали свій предмет українською мовою. Саме Дарія Миколаївна порадила Юрію Івановичу взятися за викладання методики в училищі. Згодом він очолив Обласне методичне об'єднання викладачів музичних шкіл та проводив заняття на курсах підвищення кваліфікації викладачів при ОМНЦ. Після того, як в училищі відкрили клас педагогічної практики, Ю. Новодворський успішно керував і цією ділянкою

роботи. Головний акцент цих методичних занять ставив на вивченні методики проведення занять, опануванні різних професійно-виконавських навиків, ознайомленні з педагогічним досвідом кращих викладачів. Поступово викристалізувалися основні педагогічні принципи, а саме:

- професійний підхід до навчання, що вимагає всебічного розвитку виконавської, емоційної і технічної бази;

- педагог повинен дотримуватися відповідного репертуару, виробляти алгоритм розвитку, щоб обов'язково були твори Й. Баха і композиторів різних стилів – романтиків, сучасних та національних;

- паралельно з розвитком техніки педагог повинен працювати над емоціями – щоб учень умів переживати, і над інтелектом – щоб розумів, як грати і мав певні теоретичні знання;

- постійно нарощувати технічну базу, пройти якнайбільше інструктивного матеріалу, етюдів К. Черні, Л. Шітте, а також грати концертні етюди;

- на уроці потрібно професійно і цікаво роз'яснити учневі про твір, щоб він проникся музикою, а не грав формально, механічно;

- уміти організувати дисципліну і систематичну роботу, в молодших класах – посилено, а в старших – більше часу працювати за інструментом;

- проводити всебічну виховну роботу;

- привчати учня до виступу на сцені, щоб публічне виконання приносило задоволення, а не страх перед провалом чи кару за допущені помилки. Підтримати учня з добром, щоб у нього виникало бажання себе якнайкраще показати;

- не всі учні мусять пройти повноцінну професійну підготовку. З кращими учнями потрібно проводити професійну орієнтацію. А тим, хто хоче поступати на подальше музичне навчання, – давати можливість частіше виступати на концертах, брати участь у конкурсах, а також консультувати (Затварська, 2013: 42–43).

Ці постулати стали методичною основою фортеп'яної школи Новодворського.

Ще будучи студентом консерваторії, у 1948 році Юрій познайомився у Коломиї з дівчиною, яка проходила практику в аптеці. Дарка – його кохання, його доля, його вірна супутниця в житті... Дівчина мешкала з батьками у Станіславі і Юрій приїхав знайомитися. Батьки Дарки – Михайло Іванович Комановський та Марія Миколаївна Комановська (з дому Слюсарчук) вчителювали. Але у 1949 році сім'ю Комановських вивезли до Сибіру. Сім років вони відбували спецпоселення в Бурятії. Але навіть ці сім років не згасили іскри взаємної симпатії і любові. Зустрівшись знову, Юрій і Дарка вирішили більше не розлучатися, 24 лютого 1957 року вони одружилися.

15 квітня 1958 року в сім'ї народилася донечка Лідочка. Вподобавши професійний шлях батька, вона навчалася у Івано-Франківському музичному училищі ім. Д. Січинського по класу фортепіано у педагога Ірини Денисівни Гриневич, а згодом закінчила консерваторію у Львові (клас О. В. Кузьмович-Шопот). Зараз працює за фахом в Івано-Франківському державному музичному училищі ім. Д. Січинського. Її чоловік, Петро Васильович Вакалюк, теж музикант. Закінчив духовий відділ Львівської консерваторії по класу труби. Працював в оркестрі оперного театру ім. С. Крушельницької (перша труба), викладав у Івано-Франківському музичному училищі, а згодом вступив до аспірантури та пішов на педагогічну роботу в Музичну академію ім. М. Лисенка у Львові. Зараз працює доцентом кафедри виконавського мистецтва ННІМ ПНУ ім. Стефаника.

13 травня 1967 року народилася молодша донька Іринка. Вона закінчила Київський торговельно-економічний інститут (філіал у м. Чернівці). Її чоловік, Олександр Петрович Чорний, за фахом інженер, закінчив ІФІНГ.

Вся родина Новодворських проживає в Івано-Франківську. У сім'ї панує злагода, любов, взаєморозуміння та повага. Джерелом радості є діти та внуки (Юрій, Олександр, Христинка та Маркіян).

Висновки. Підсумовуючи це дослідження, слід визнати, що ім'я Юрія Новодворського знає та високо цінює в музичних колах. Успіху в роботі маестро завдячує колективу та колегам по фаху, разом з якими понад сорок років вершили спільну справу. Із вдячністю згадує приклад своїх колег-наставників Г. М. Диченко, І. Д. Гриневич, В. Ю. Федорову, Е. С. Стойку, В. І. Гріго. З любов'ю говорить про своїх учнів та студентів, які довершили навчання в музичному училищі ім. Д. Січинського консерваторською освітою і повернулися назад викладачами – І. А. Прокоп, О. Г. Купновицька, М. А. Колодій, О. Л. Кречковський, Л. Д. Свистун, З. М. Рипан, Б. М. Бійовська, М. С. Козулькевич, Мар'яна та Станіслав Стахмічі.

Невтомний трудівник, великий педагог, мудрий порадник... Незгасний оптимізм Юрія Івановича і віра в щасливе майбутнє своїх учнів, дітей, внуків – ось джерело його щасливої долі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрухів І. Українські правники у національному відродженні Галичини: 1848–1933 рр. / І. Андрухів, П. Арсенич. Івано-Франківськ, 1996. С. 51.
2. Блажкевич Г., Старух Т. Правда і міфи про львівських піаністів – основоположників фортепіанної школи. Львів : Сполом, 2002. С. 124–125.
3. Грабар Л. Родом з Коломиї. *Вечірній Івано-Франківськ*. 2008. 3 квітн.
4. Затварська Р. Юрій Новодворський – педагог-піаніст. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2013. 100 с.
5. Кашкадамова Н. Львівська фортепіанна школа: традиції та розвиток : *Musica Humana. Наукові збірки ЛДМА ім. М. Лисенка*. Вип. 8: Збірник статей кафедри музичної україністики. / Ред. Ю. Ясіновський. До 150-ліття Львівської консерваторії. Львів, 2003. С. 169–187.
6. Кияновська Л. Стильова еволюція галицької музичної культури XIX–XX ст. : монографія. Тернопіль : Астон, 2000. 339 с.
7. Особистий архів Ю. І. Новодворського.
8. Садова Л. Фортепіанна школа Вілема Курца. Дрогобич : Посвіт, 2009. С. 223–228.
9. Старух Т. Олег Криштальський. Львів : Вищий музичний інститут ім. М. Лисенка, 2000. 64 с.

REFERENCES

1. Andruhiv I. Ukraïnski pravnyky u nacionalnomu vidrodzhenni Galychyny: 1848–1933 rr. / I. Andruhiv, P. Arsenych. Ivano-Frankivsk, 1996. S. 51. [Ukrainian lawyers in the national revival of Galicia] 1848–1933 / I. Andruhiv, P. Arsenych. Ivano-Frankivsk, 1996. 51 p. [in Ukrainian].
2. Blazhkevych G., Staruh T. Pravda i mify pro lvivskyyh pianistiv – osnovopolozhnykiv fortepiannoï shkoly [Truth and myths about Lviv pianists – the founders of the piano school]. Lviv: Spolom, 2002. Pp. 124–125 [in Ukrainian].
3. Grabar L. Rodom z Kolomyji. *Vechirnij Ivano-Frankivsk*. 2008. 3 kvitn. [From Kolomyia. Evening Ivano-Frankivsk]. 2008. April 3.
4. Zatvarska R. Jurij Novodvorskyj – pedagog-pianist. Ivano-Frankivsk: Simfonija forte, 2013. 100 s. [Yuriy Novodvorsky is a pianist and teacher]. Ivano-Frankivsk: Forte Symphony, 2013. 100 p. [in Ukrainian].
5. Kashkadamova N. Lvivska fortepianna shkola: tradyciji ta rozvytok: *Musica Humana. Naukovi zbirky LDMA im. M. Lysenka*. Vyp. 8: Zbirnyk statej kafedry muzichnoji ukraïnistyky. / Red. Ju. Jasinovskij. Do 150-littja Lvivskoyi konservatoriji. Lviv, 2003. S. 169–187 [Lviv Piano School: Traditions and Development: *Musica Humana*. Scientific collections of LDMA named after M. Lysenko]. Issue 8: Collection of articles of the Department of Musical Ukrainian Studies. / Editor Yu. Yasinovsky. To the 150th anniversary of the Lviv Conservatory. Lviv, 2003. Pp. 169–187 [in Ukrainian].
6. Kijanovska L. Styljova evolucija galickoji muzichnoji kultury XIX – XX st.: *Monografija*. Ternopil: Aston, 2000. 339 s. [Stylistic evolution of Galician musical culture of the XIX–XX centuries]: Monograph. Ternopil: Aston, 2000 339 p. [in Ukrainian].
7. Osobistij arhiv Ju. I. Novodvorskogo. [Personal archive of I. Novodvorsky] [in Ukrainian].
8. Sadova L. Fortepianna shkola Vilema Kurca. Drogobych: Posvit, 2009. S. 223–228 [Piano school of Willem Kurtz]. Drogobych: Posvit, 2009. Pp. 223–228 [in Ukrainian].
9. Staruh T. Oleg Krishtalskij. Lviv: Vishnij muzichnij institut im. M. Lysenka, 2000. 64 s. [Higher State Music Institute named after M. Lysenko], 2000. 64 p. [in Ukrainian].